

захисту), соціальна інтеграція випускників закладів вищої освіти до Європейського простору вищої освіти може стати загрозливою: вона може перетворитись у міграцію з України до Європи в пошуках гідної роботи, спричиняючи тим самим витік майбутньої інтелектуальної еліти з країни.

Відтак вирішення проблем безперервності освіти в Україні вимагає інтенсивного розвитку виробництва, створення значної кількості нових робочих місць для молоді, повернення позитивного іміджу вищої освіти тощо.

А. М. Зубов

АКТИВІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Під активізацією самостійної роботи студентів розуміється підвищення ефективності самостійної роботи в досягненні якісно нових освітніх цілей через надання їй проблемного характеру, мотивуючого суб'єктів (студентів) на ставлення до неї як до ведучого засобу формування навчальної та професійної компетенції.

У традиційному процесі навчання, заснованому на передачі готових знань від викладача до студента, досягти необхідного рівня розвитку майбутнього фахівця практично неможливо, оскільки основна діяльність студента полягає у вирішенні теоретичних і практичних задач, з чітким формулюванням і готовим алгоритмом і не потребує глибоких творчих роздумів і зачасту зводиться до стандартних дій. Таким чином, проблема полягає в необхідності якісної підготовки майбутніх фахівців, у формуванні цілісної і гармонійної особистості. Цього можна досягти шляхом систематичного включення студента в самостійну діяльність, яка в навчальній діяльності виражається в самостійній роботі і набуває характеру проблемно-пошукової діяльності.

Саме самостійну роботу провідні педагоги завжди вважали одним з найбільш ефективних шляхів активізації пізнавальної діяльності студентів, розвитку самостійності, відповідальності і творчих здібностей. Студент повинен працювати на занятті і вдома по можливості самостійно, а викладач повинен лише організувати, контролювати цей процес і керувати ним.

Виходячи з поняття «самостійна робота», можна виявити важливу і необхідну умову організації самостійної роботи студентів – це формування умінь самостійно здобувати знання, навички і можливість організації навчальної та наукової діяльності. А отже, провідна мета організації і здійснення самостійної роботи студента повинна збігатися з метою навчання студента – підготовкою фахівця з вищою освітою і сформованими професійними компетенціями.

Тоді завданнями самостійної роботи студента щодо мети є:

- систематизація та закріплення отриманих теоретичних знань і практичних умінь студентів;
- поглиблення і розширення теоретичних знань;
- формування умінь використовувати нормативну, правову, довідкову документацію і спеціальну літературу;
- розвиток пізнавальних здібностей та активності студентів: творчої ініціативи, самостійності, відповідальності і організованості;
- формування самостійності мислення, здатності до саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації;
- розвиток дослідницьких умінь.

Таким чином, можна зробити висновок, що самостійна робота студента відіграє важливу роль у процесі навчання і повинна стати основою підготовки сучасних фахівців до їхньої подальшої професійної діяльності. Тому її організації повинна приділятися особлива увага. Але, на жаль, саме самостійна робота студентів є одним з найслабкіших місць у сучасній професійній вищій освіті, незважаючи на те, що в наш час існує достатня кількість інноваційних технологій, що дозволяють дуже ефективно організувати самостійну роботу студента.

Самостійна робота має величезний дидактичний потенціал, оскільки в її ході відбувається не тільки засвоєння навчального матеріалу, а і його розширення, формування вміння працювати з різними видами інформації, розвиток аналітичних здібностей, навичок контролю і планування навчального часу.

Особливі вимоги слід висувати до змісту і форми завдань для самостійної роботи: завдання повинні бути спрямовані на формування компетенцій і мати проблемний характер; збільшення різноманітності форм і методів самостійної роботи для надання їй диференційованого і варіативного характеру і більш повного врахування індивідуальних можливостей, потреб та інтересів студентів. Це створює умови для більш широкого використання завдань за вибором студентів. Необхідно збільшити кількість завдань для самостійної роботи, що будуються на основі інтегративної (внутрішньопредметного і міжпредметного змісту), необхідної для інтеграції окремих компонентів компетенцій у досвід і формування широких загальних і предметних компетенцій. Потрібно також розширювати самостійну роботу, проведену у формі навчально-професійної діяльності студентів.

Для підвищення відповідальності студентів за якісне і неформальне виконання самостійної роботи необхідно змінити систему контролю, наприклад оцінювати навчальні досягнення студентів за допомогою бально-рейтингової системи.

Новою формою самостійної діяльності студентів, що підвищує їхню відповідальність за отримання освіти, має стати проектування власного

освітнього маршруту. За спрямованістю виділяються такі варіанти індивідуальних маршрутів студента:

- орієнтований на отримання знань;
- формування себе як людини освіченої;
- формування себе як майбутнього фахівця;
- орієнтований на наукову діяльність.

Створення системи самостійної роботи повинно здійснюватися за принципом зростання її значення, обсягу, складності і творчого характеру. На останніх курсах більший обсяг самостійних завдань повинен виконуватися в рамках навчально-професійної діяльності.

Самостійна робота не тільки сприяє формуванню професійної компетентності, а й забезпечує процес розвитку методичної зрілості, навичок самоорганізації і самоконтролю освітньої діяльності. Це є особливо важливим, оскільки передбачає становлення майбутнього фахівця як суб'єкта професійної діяльності, здатного до саморозвитку, проектування і перетворення своїх дій.

В. В. Гладиков

ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота студентів — це форма організації індивідуального вивчення студентами навчального матеріалу в аудиторний і позааудиторний час. Мета самостійної роботи студентів — сприяти формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості молодого людини, суть якої полягає в уміннях систематизувати, планувати, контролювати й регулювати свою діяльність без допомоги та контролю викладача. Завданнями цієї роботи можуть бути засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація набутих знань, їх застосування при вирішенні практичних завдань і виконанні творчих робіт, виявлення прогалин у системі знань з предмета. Самостійна робота дає можливість студенту обирати оптимальний темп роботи і умови її виконання.

Самостійна робота студентів потребує чіткої організації, планування, системи і певного керування викладачем. Успіх цієї роботи багато в чому залежить від бажання, прагнення, інтересу до роботи, потреби в діяльності, тобто від наявності позитивних мотивів. Велике значення під час самостійної роботи студента мають його спрямованість, психологічна готовність, а також певний рівень бази знань, необхідних для успішного її застосування.

Переважаюча кількість дій студента має бути самостійною, що забезпечується переліком вихідних даних, умовами задачі та необхідністю